

Megjelenik minden vasárnap és csütörtöken.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelytől, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltnak.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

Minden egyhasábos garmond sorért vagy annak tértfogatért 4 krajczár.
Hivatásos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden bejelentésnél 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

A költségvetés.

A képviselőház pénzügyi bizottsága már annyira előhaladt az 1891-ik költségvetés tárgyalásában, hogy az erre vonatkozó jelentés minden valószínűség szerint még e hó vége előtt beterjeszthető lesz a parlament talán már november első napjaiban megkezdheti a budget-vitát.

Ez a vita most már aligha fog nagyon hosszúra nyulni. Nyugodt és rövid tárgyalásra van kilátásunk, nem csupán azért, mert a két ellenzék harcai kedve (részint belső viszálykodások, részint egyéb okokból eredő lehangoltság miatt) a minimumra redukálódik; hanem főként azért, mert a jövő évi költségvetés szigorú realitása és a világosan indokolt pénzügyi fényes eredmény rend-

kívül megnehezítik, sőt majdnem lehetetlenné teszik a szokásos kákán csomót keresést.

Tehát remélhetjük, hogy a költségvetési vita gyorsan lefoly. És remélhetjük azt a ritka eseményt, hogy ez alkalommal a kormányban nem lesz indennitásra szüksége. Az első költségvetést, mely hiány nélkül zárul, azzal is fogjuk ünnepelni, hogy a jövő pénzügyi évbe a kormány nem ideiglenes felhatalmazással, hanem magával a szentesített budget-törvénnyel fog átmenni.

Ismeretes a költségvetési előirányzat. Tudvalevő tehát az is, hogy a kormány nem tulásba vitt takarékossgal érte el az egyensúlyt az államháztartásban. A jövő évi kiadások 13 189,050 frtnyi jelentékeny emelkedést mutatnak a jelen esztendő előirányzatához képest. A kormány mindenik tárczájánál kénytelen volt a kiadásokat növelni a költségvetés realitása és a felmerült újabb szükségletek kellő kielégítése érdekében. És Wekerle pénzügyminiszter az okt. 2-iki exposéban teljes joggal konstatálhatta, hogy a mennyiben a kiadási tételek mértékét képviselhetik azon haladásnak vagy visszaesésnek, melyből az egyes igazgatási ágak fejlesztésére vagy hanyatlására lehet következtetni, vagy ez a költségvetésre kétségtelenül bizonyítékát szolgáltatja minden igazgatási ágra nézve annak, hogy bővebb mértékkel állapították meg az egyes tárczák szükségletét, s éppen ezáltal igen sokban segédeszközt nyújtják az egyes igazgatási ágak fokozottabb mérvben való fejlesztésének, sokban alapját vetik meg újabb kulturális és közgazdasági intézményeinek, egészben véve pedig mindenesetre úgy szólván minden téren módot nyújtanak állami életünk és közviszo-

nyaink előhaladásának sikeresebb munkálására.

A bevételek 13 701,991 frttal vannak magasabban előirányozva. És így azon lényeges emelkedést, mely a kiadásoknál mutatkozik, ellensúlyozzák a jobbára üzemi természetű nagyobb bevételek, úgy, hogy voltaképpen a nagyobb kiadások a magasabb bevételeknek részint természetes következtetését képezik. A bevételi tételek megállapításánál a miniszteriumok a legteljesebb rigorozitással jártak el. Csak bizonyítható jövődelemiszaporulatok vannak fölveve, s még olyan forrásoknál is, hol már az idénre többletek mutatkoztak, a kormány megmaradt az eddigi előirányzatánál. Így például az egyenes adók változatlanul 98 800,000 frttal vétettek föl, dacára annak, hogy az új kivetések folytán az adóelőírások valamivel magasabbak lesznek s dacára annak, hogy a folyó év kezeléséből a nyolcz első hónap már is mintegy 600,000 forintnyi bevételi többletet mutat. Hasonlóképp majdnem változatlanul netto 51 000 frtnyi többlet vétetett előirányzatba a dohányjödék bevételeinél, dacára annak, hogy a jövedelmi ág a folyó év 8 első hónapjában 700,000 frt többletet mutat. Az államvasutaknál, a földmívelési tárczáknál, a fogyasztási adóknál, az italmérési jövedéknél stb. mutatózó jövedelem-szaporulatok mind igazolva vannak az eddig elért eredmények által.

A költségvetés úgy egészében, mint összes részleteiben megnyugtató, örvendetes képet nyújt államháztartásunkról. A közszükségletek kielégítésében nincsenek káros megszorítások, sőt e téren jelentékeny kiterjeszkedést konstatálhatunk. Viszont pedig a bevételek emelkedése nem új jövedelmi forrá-

A „Székelyföld“ tárczája.

A nihilisták áldozata.

Vig novella.
— Németből. —
(Folytatás.)

VI.

A kicsiny, de elég terjedelmes török már az utcán ügetett, hátán hordva még mindig azt a megfordított étlapot a maga végzetes feliratával.

Egy csapat bérkocsis mellett kellett elhaladnia; ezek csakugy szórták reá élceiknek szikráit, melyek nem a „bókók szótárából“ voltak szedve; de ő mindezekből semmit sem hallott, fejében csak egy gondolat forrott, az: vajjon követik-e?

Félelmében még egy nagy tévedést követett el Schulze ur: a helyett, hogy balra ment volna a kijövetel után, jobbra rohant. Szerencsétlenségére itt is talált keresztutat, és a mint vizsgálódott, még egy afféle házra is bukkant, milyen a ruhakölcsönző.

— Hála Istennek! — mondá magában — senki sem követ. No de most sietek, hogy rendes ruhámhoz jussak.

Ezzel egy boltajtóhoz rohan és kezd iszonyuan dörömbözni.

— Hej gazda! nyissa ki az ajtót!

Egy hang sem volt hallható. Két ököllel folytatta tehát előbbi munkáját és még jobban kiabált hozzá. De fáradsága sikertelen maradt. A hosszú dörömbözésre megnyílt egy első emeleti ablak s egy férfinag lekiáltott:

— Ugyan hagyjon fel már egyszer a zörgéssel, hiszen abban a boltban senki sincs, a tulajdonosa nem itt lakik.

— A ruháimat akarom!

— Mi történik ott? — kérdé egy rikácsoló hang a második emeletről.

— Egy részeg török fel akarja törni a tejárusné boltját.

— A ruháimat akarom! — harsogá Schulze.

— A tejárusnénál keresi? Nem szégyeli magát? — mondá a rikácsoló hang.

A bankár feltekintett; e pillanatban valami fehér tárgyat látott a levegőben mozogni, és supsz! — egy hatalmas vizes kancsó reáesett egész tartalmát.

— Rendör! rendör! — hangzott most egyszerre több ablakból.

— Mit? rendör? — mondá egy férfinag — üzzük el magunk! Verjük meg jól, aztán zárasuk el!

És Schulze ur csakugyan látta, a mint néhány alak az ablakból távozott. Pár percz múlva afféle zajt hallott, mintha utcaajtót nyitnának.

Nem is kellett több! Futásra vette a dolgot s nem is törődve az iránynyal, rohant, a merre a lábai vitték.

Vagy 7-8 utcán vágthatott végig, midőn kifogyva a lélekzetből, mégis csak megállott. Mély esend volt körös-körül. De — o! sors! — Berlinnek egy újonan épült negyedébe tévedt, melyet nem ismert, s így tájékozni sem bírta magát.

— Csak legalább egy bérkocsis jöjjön! — mondá magában — hisz mégis csak haza kell men-

nem; ebben a vizes kaftánban nem járhatok tovább. Aztán jöhetne az őrző is; az pedig irgalom nélkül bekísérne. Oh! kocsizörgést hallok.

Ökémentlenül is kotorászni kezdett a zsebében. Mily ijedség! a melyikbe ruhaváltáskor erszényét tette, az üres! Hirtelen a másikba nyul, de biz ez is csak üres. Ily helyzetben egy fillér nélkül lenni! Világos, hogy a pénzt vagy ellopták tőle, vagy pedig, a mi valószínűbb, a helyett, hogy annak bő bugyogója zsebébe dugta volna, annak széles ráncza mellett csuszattatta le s így a földre esett.

Ujra hallgatózott, de a kocsizörgést már nem lehetett hallani.

— Ez aztán a helyzet! — mondá s elkeseredve egy bolt oldalajtájához támaszkodott. Egyszer csak ütemszerű léptek zaja ütötte meg a fülét.

— Szent Isten! az őrző! — mondá elég hangosan és kezdett vizsgálódni, hogy nem rejtőzködhetnék-e el valahol.

A boltajtó nem volt bezárva, hanem csak becsukva. A mint a török távozni akart, kinyílt az ajtó s kiugrott két erőteljes ember.

— Fogd meg a törököt — mondá az egyik. — Lőkd be a boltba és zárd reá az ajtót; a vasrudat hadd úgy, siess, meneküljünk, jön az őrző.

A beszédet tett követé. Az egész egy félpercz műve volt és Schulze ur a sötét boltban volt.

A két ember zajtalanul menekült az őrző felől.

— Jobbat nem tehetünk volna, — mondá az egyik, mintán már jól elhaladtak — mint hogy azt a vastag törököt belöktük a boltba és rázár-

sok feltárása, hanem a meglevőknek belterjesebb hasznosítása és fejlesztése után éretett el; a mi azt jelenti, hogy az adóterhek szaporítása nélkül és (a pénzügyminiszter biztosítása szerint) esetleges póthitelek igénybevétele nélkül is — fogjuk elérhetni a pénzügyi egyensúlynak hova-tovább való szilárdulását.

Késedelmi kamat községi pótdó után nem szedhető.
A belügyminiszter azt az utasítást intézte a megyékhez, hogy ha vannak területükön oly községek vagy rendezett tanácsú városok, melyek a községi pótdó után késedelmi kamatot szednek, szigorúan hagyják meg azoknak, hogy e gyakorlatot a jövő évtől kezdve szüntessék meg. Tételes törvény ugyanis nem oldván meg a kérdést, szedhető-e a községi pótdó után késedelmi kamat, egyenlőtlen gyakorlat fejlődött e tekintetben ki s az ország némely községeiben szednek késedelmi kamatot, másokban nem. A miniszter törvényeink szelleméből azt a következtetést vonja le, hogy községi pótdó után késedelmi kamatok szedése nem jogosult s hogy az egy újabb és oly teher, melylyel az adózó polgárokat törvény intézkedése nélkül illetni nem lehet. Ez szolgált indokál a megyékhez intézett szigorú utasításának.

Csáky Albin gróf az elkeresztelésekről. A képviselőház pénzügyi bizottságának október 15-ki ülésén Helfy Ignác az a kérdést intézte a vallás-és közoktatásügyi miniszterhez, hogy mily stadiumban van az ugynevezett elkeresztelések ügye?

Csáky Albin gróf miniszter azt válaszolja, hogy a sok oldalról megátadott rendelet szükségzerű és természetes folyamánya volt a fennálló törvénynek. Jogszerű és törvényes volt a rendelet, mert a törvény megadja a miniszternek a jogot, hogy bizonyos eseteleket kihágásokká minősítsen. A mi azt illeti, vajjon opportunus volt-e a rendelet kibocsátása azon szempontból, hogy nem fog-e az eljárás módozat összeköztetést szülni az egyházi hitelvekkel, erre nézve még megjegyzi szöve, hogy a rendeletet csak akkor bocsátotta ki, midőn az előzetes tárgyalások folyamán teljes megnyugvást merített az iránt, hogy dogmatikus akadály nem állja útját. Igaz, hogy utólag több oldalról ellenkező irányú nyilatkozatok merültek fel; kénytelen azonban erre nézve megjegyezni, hogy a katolikus egyház szervezetében dogmatikus kérdésekre nézve az alsó papságot nem lehet illetékesnek elismernie. A főpapság az illetékes helyre fordult az iránt, hogy forognak-e fenn dogmatikus akadályok? Ha nem forognak fenn, természetesen a rendelet minden változtatás nélkül fenn fog tartatni; ha igen, még mindig szükséges leendő a rendeletben foglalt lényeges intézkedések biztosítása, de lehetséges lesz oly formát alkalmazni, mely a dogmatikus nehézségeket megszüntesse. Szöve megnyugtathatja a bizottságot arra nézve, hogy a kormány ez esethez képest szemben is teljesen tisztában van önmagával s a törvény rendelkezésének érvényét minden körülmények közt biztosítani fogja. A bizottság tudomásul vette a miniszter választát.

tuk az ajtót. Ugy látszik, azért ógyelgett ott, hogy minket jutalom fejében átszolgáltasson a rendőrségnek.

— Hátha csak részeg volt! Hiszen ő maga is megjött, mikor az őrárat lépteit hallotta, és felkiáltott: „Szent Isten! az őrárat!”

— Annyi! legalább kialuszsza magát, és a mikor ott találják, azt fogják hinni, hogy a vegyes kereskedő likőrtől rugott be. Így aztán helyetünk őt zárják el. Talán csak jobb így, mint ha fordítva történt volna.

— Mindenesetre jobb és kellemesebb reánk nézve.

A két betörőnek, kik álkulccsal nyitották ki a boltot, sikerült elmenekülni.

VIII.

Schulze urat oly erővel lödítették a sötét helyiségbe, hogy egész térfogata érintkezésbe jött a padozattal.

Az esésről is elkábitva, félig-meddig ülő helyzetbe vágta magát. Félénken bámult egy ideig a csendes sötétségbe, de a mint némileg magához tért, kezdő helyzetének okát kutatni.

Felemelkedett s egy ideig dörzsölő azt a zsebrészt, mely a padozattal szorosabb érintkezésbe jött. Azután megindult, hogy tapogatózva megkeresse az ajtót.

Meg is találta. De bármennyire ráta is azt, biz az zárva volt.

Ujra hallgatózott. Hátha az őrárat jön? Most

A vámháboru Romániával. A román kormány új kereskedelmi szerződési tárgyalásokra készül, mert 1891 évi június 30-án lejárnak Románia legfontosabb vámszerződésai, közte a Németországgal és Franciaországgal fennálló szerződések is. A remény, hogy Ausztria-Magyarország és Románia közt is meg fog szünni a kereskedelmi-politikai ellenségeskedés, hiúnak bizonyult. Ellenkezőleg, a román kormány magatartása monarchiákkal szemben egyre ellenségesebb lesz. Legújabb intézkedésének célja lehetetlenné tenni a monarchia ama kivételét Romániába, mely kerülő úton Hollandián át ment. A román pénzügyminiszternek erre vonatkozó rendelete ellenkezik a román-hollandiai szerződéssel, mely 2-ik cikkében világosan elismeri Hollandia jogát mindennemű árut, tekintet nélkül eredetére, a legnagyobb kedvezményben részesülő nemzetek váma mellett Romániába bevinni.

Háromszékvármegye őszi rendes közgyűléséből.

Háromszékvármegye törvényhatósága Potsa József főispán ur elnöklése alatt kedden rendes közgyűlést tartott. A nem nagy számmal megjelent bizottsági tagok közül alispán indítványára Tuzson János elnöklése alatt kiküldött bizottság által főispán ur ő méltósága a gyűlésbe meghívván, elnöki székét éljenzések között elfoglalta és a gyűlést megnyitotta.

Olvastatott br. Apórá Gábor alispán jelentése melyet a gyűlés tudomásul vett.

Séra Tamás árvaszéki elnöknek a gyámügyekről tett jelentése szintén tudomásul vétetett. Közöljük ebből a következőket:

1890. január 1-én az árvák létszáma volt 10071, gyámság alá jött 238, összesen 10309. Ebből felszabadult teljkorúság által 68, nagykorúsítás által 92, férjhezmenetel által 32, halálozás által 16, együtt 208. Október 1-én maradt gyámság alatt 10101.

1890. január 1-én gondnokság alatt volt 379. Ehhez gondnokság alá helyeztetett 5, összesen 384. Ebből felszabadult különböző okokból 7, okt. 1-én maradt gondnokság alatt 377.

Az árvák elhelyezése és a községek ügykezeléséről meggyőződést az elmúlt évben az árvaszéki magán gyámi számadások és a kiküldött árvaszéki ülnökök vizsgálataiból szerzett. A közelebből lefolyt községi tisztújítások alkalmával beválasztott községek nagy része nem bir azon több évi gyakorlat után elsajátítható ismerettel, mely egy magán gyámi számadásnak helyesen való elkészítésére szükséges. Ezen okból a hiánnyal beküldött számadásokra adandó utasító intézkedések az árvaszékek igen sok teendő adnak, s ha a főszolgabíró urak a községi ügykezelések vizsgálata alkalmával ezen hiánnyal nem segít

már jobban szeretett volna az őrárat kezében lenni, mint abban a sötét börtönben. De hát miért is zárhatták be?

Hátha ez a börtön összefüggésben áll a halálos ítélettel? Ha csak azért vonszolták ide, hogy itt röviden és zajtalanul végezzenek vele? A két férfi lépte ugyan nem hallszik; hátha éppen társaikért mentek? Kialtszon-e? Hisz ez az épület éppen a nihilistáké lehet!

Ily gondolatok háborgatták őt, mialatt jobban és jobban kezdett remegni. E közben a hideg is mindinkább kezdte őt rázni, mert az az akaratlan zuhany is most kezdett működni.

— Csak legalább tudnám, hogy hol vagyok! — mondá magában.

Látni ugyan semmit sem láthatott, de kipróbált finom szagérzéke mégis csak gyanítottatott vele valamit. Ujabb és újabb illatot fedezett fel.

Több, mint bizonyos, hogy egy vegyes kereskedésbe zártak. Talán éppen egy üres hering-hordóban akarják a holttestemet Oroszországba szállítani, hogy még a szagát se lehessen érezni.

Helyzete elég aggasztó volt, de finom orra tovább működött.

— Petroleum! szappan! gyertya! — mondá orra biztatása után — itt gyufának is kell lenni. Csak leljem meg azt, akkor bizonyosan találom kulcsot is.

(Folytatása következik.)

nek: az árváik kezelésében észlelt retrograd irányt, illetve visszaesést megakadályozni nem lehet. Az árvaszéki ülnökök kiküldetése a házi pénztárnak e célra engedélyezett segélye megvonása miatt ezen évben elmaradt és így a községek utasítására az árvaszékek csak az irásbeli érintkezés útja maradt fenn, mely a községek egy részének korlátozott képzettségénél fogva kevés gyakorlati eredménnyel járt. Ha a közelebbi idők alatt az árváik községi kezelésében javulás nem fog észlelteni: az árvaszék kénytelen lesz a hanyag és igyekezni nem akaró községi községek elmozdítására iránt a főszolgabíró urakkal esetről esetre intézkedést tenni.

A Kézdi-Vásárhelyt létesített „Háromszékvármegyei Erzsébet árvaleány-nevelő intézet“ kezelő bizottsága az árva leányok fölvetelénél árvaszékek véleményét kikéri és az árvaszék ajánlatait, a mennyiben az üresedésbe jövő helyek száma engedi, elfogadja. Midőn ezért e helyütt elismeréssel emlékezem meg, nem zárkozhatom el annak kijelentésétől, hogy ezen fejlődésképes és szükségét pótló intézetet a törvényhatóság jövőre is kellő gyámoltásban fogja részesíteni és mikor gyám-pénztári tartalékalapunk kamatjövödelme megengedi, az eddigi évi 200 frt segélyét az intézet fejlődése érdekében föl fogja emelni.

Az összesített gyámpénztárnak folyó évre áthozott készpénze volt 9867 frt 95 kr. Ehhez bevételt és pedig: az egyes árvák javára árvaszéki bemutatások folytán 16,299 frt 61 kr, a gyámpénztári kamatokból 15,259 frt 81 kr, tőketörlesztésekből 6409 frt, ki nem kölcsönözhetes miatt a gyámpénztár által korábban takarékpénztárba helyezett betétek fölveteléből 10,000 frt. Összes bevétel volt 57,836 frt 37 kr. Ebből kiadott és pedig: az árvák végkielégítése és folyó szükségletei fedezetére 27,731 frt 52 kr, kikölcsönzésekre 20,550 frt, ki nem kölcsönözhetes miatt takarékpénztárba helyezésre 4000 frt, az 1889. évi gyámpénztári nyereség kiegészítésére a tartalékalap javára 664 frt 4 kr. Összes kiadás volt 52,945 frt 56 kr. Ezt a bevételből levonva, 4890 frt 81 kr készpénz jött át október hóra.

*

A háromszékvármegyei ebtartási szabályrendelet miniszteri jóváhagyást nyervén, annak 1891-ik éven kezdve leendő végrehajtására alispán utasított.

Kézdi-Vásárhely városa kérésére megengedtetett, hogy a megyei járási állatorvos a városi állatorvosi teendőket 150 frt évi fizetésért teljesíthesse.

A sósmezői árvák 1200 frt 91 kr követeléséért Bereczk város közönsége az 1886. évi XXII. t. cz. 88. §. értelmében kártérítési felelősségre vonott.

Peselnék község évi költségelőirányzata tárgyalása rendén Tamás Elek községi bíró felszólalt, hogy a külbirtokosokra a pótdó azon arány szerint rovasse ki, a miként azok a községi arányokban részesülnek. Több hozzászólás után az alispán javaslata szerint az alispán felkérte, hogy ügyelettel legyen arra, hogy a költség-előirányzatokban a bel- és külbirtokosok külön ténnyessenek elő, illetőleg a pótdó a helyes arány szerint rovasse ki.

A kézdívásárhelyi honvéd-zászlóalj részére kocsiszin építése tárgyában bemutatott költségvetést a község az azon felhívással adta le a vármegye alispánjának, hogy a kilátásba helyezett 80 frtnyi évi bérösszegnek megfelelő befektetésig olcsóbb műveltet szerkesztessen és annak alapján a munkákat teljesíttesse.

A tárgysorozatban foglalt ügyek letárgyaltván, főispán a közgyűlést éljenzés között fejezi be.

Közgyűlés után a bizottsági tagok a főispán vendégszerető asztalánál jöttek össze ebédre.

A beteg munkások segélyezése.

Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter a képviselőház folyó hó 15-iki ülésén törvényjavaslatot terjesztett be az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetében való segélyezéséről. A javaslat tizenhat fejezetben tárgyalja a munkásbiztosítás kérdését. A törvényjavaslat szerint arra a célra, hogy az ipari és gyári alkalmazottak be-

tegség esetében a jelen törvényben megállapított segélyezésben részesítenek, betegsegélyző pénztárak szolgálnak.

Betegsegélyző pénztárhoz kell tartozni, nemre, korra és honpolgárságra való tekintet nélkül mindazoknak, a kik a magyar korona országai területén valmelyre az ipartörvény alá eső foglalkozásnál, melynek egy munkanapra eső összege 4 frtnál nem magasabb és a kikkel szemben a munkaadó a munkába álláskor világosan ki nem kötötte, hogy az alkalmazás nyolcz napnál rövidebb időre nem terjed. A tengeri hajózásnál és a tengeri halászatnál alkalmazottakra nem terjed ki. Alkalmazottakul tekintetnek az inasok, gyakornokok és más olyan személyek is, kik be nem fejezett kiképzésük miatt bért, vagy fizetést éppen nem, vagy csakélyebbet huznak.

Szabad elhatározásuk alapján beléphetnek a betegsegélyző pénztárba mindazok, a kik az említett vállalatokhoz nyolcz napnál rövidebb időre szerződtek, a felsorolt üzemeknél 1200 frtnál magasabb évi, vagy 5 frtnál magasabb napi fizetést, vagy bért élveznek; azon egyének, kik háziiparral foglalkoznak, önálló iparosok; oly mezőgazdasági vállalatok munkavezetői és munkásai, kik az ipartörvény határozmányai alá nem tartoznak ugyan, kiknek belépését azonban a vállalkozó az illetők beleegyezésével óhajtja; mindazok, kiknek belépését az illető betegsegélyző pénztár alapszabályai megengedik.

A betegpénztár járulékait a munkaadók szolgáltatják. A pontos befizetésért a munkaadó felelős, de kétharmad részben regresszálhatja magát a munkáson. A regresszáls joga azonban megszűnik, ha a vállalkozó négy hét alatt le nem vonta a járulék kétharmadrészét a munkás béréből. Arra nézve, hogy betegség esetén mit kapjon a munkás, a következőket szabja meg a törvényjavaslat: a betegsegítő pénztár a betegség harmadik napjától kezdve husz héten keresztül orvosi segedelemben, orvosságokban és a napibér feleben részesíti a biztosítottat. Gyermekegys asszonyok ugyanezt a kedvezményt kapják, de a lebetegedés napjától fogva négy hétig. A temetési költségek legalább is huszszorosát teszik a napibérnek. A míg a balesetek ellen való munkásbiztosítás törvénynyé nem válik, e rendelkezések a balesetek által előidézett betegségekre is vonatkoznak. A törvény a pénztári kényszer elvén alapszik; minden munkás tartozik tagjává lenni valamely pénztárnak, akár az állami uton létesített kerületi pénztáraknak, akár pedig az iparosok által alakított társulati pénztáraknak, sőt tagja lehet a munkások által szervezett segítő pénztáraknak is, melyek az állami pénztárakkal egyenlő rangúnak tekintetnek, ha alapszabályaik megfelelnek bizonyos feltételeknek és kellő garanciát nyújtanak.

Különfélék.

— **Időjárásunk.** Az elmúlt hét is folytatása volt azon tölre hajló komor napoknak, melyek szeptember óta beállottak. Szombatra virradólag a szomszéd hegyeken ismét hó esett. A légkör 7—8 R^o-ra lehült.

— **Öngyilkosság.** Oroszfalvi Rancz István fuvaros mult szerdán felakasztotta magát. Brassóbol áru-
cikkeket szállított Kézdi-Vásárhelyre. Maksa és Alcsernáton között ismeretlen tettesek szekeréről mindent elloptak s mintán ezeknek árát neki meg kellett volna téríteni, bujában felakasztotta magát.

— **Nyújtódon egy legény,** a mint a cséplőgépet egyik helyről a másikra vontatták, egy szerencsétlenül esett a kerekék közé, hogy azok keresztül mentek testén. Rögtön szörnyet halt.

— **A brassó-háromszéki helyi érdekű vasutak** brassó-zernyesti, brassó-sepsiszentgyörgyi és brassó-hosszúfalusi vonalrészeinek kiegészítésén teljes erővel dolgoznak. A kereskedelemügyi miniszter elrendelte a pálya felemelését, a mi által a pálya szilárdabb lesz s az évi fentartási költségek tetemesen csökkennek. Az új vasut építése sok akadályba ütközik, a legnagyobb nehézségekkel a zernyesti vonalon kellett megküzdöni. A kirendelt mérnök műszereit ellopták, a mérő csöveket kiszaggatták s szükségessé tették a hatóság közbe lépését. Hogy a tudatlan nép akadályokat gördít a vasut építése elé, az még kimagyarázható, de hogy a zernyesti cellulose-gyár igazgatósága is utjába

áll az építésnek, az érthetetlen. A gyárnak élet-föltétele a vasut, de hogy az igazgató a tarifa kérdésében nem tudott a társulattal megállapodásra jutni — hát ellene foglalt állását. A sok akadály dacára is a zernyesti vonal a jövő év januárjában át fog adni a forgalomnak.

— **Kiállítás Maros-Vásárhelyt.** A Klotild főhercegnő védnöksége alatt álló marosvásárhelyi székelvő leányárvaház igazgató választmánya november hó elsején nyitja meg termény-, gyümölcs- és kézimunka-kiállítását. A kiállítás két főrészből fog állani: termény- és gyermekkézimunka-kiállításból. Termények beküldési ideje október 22—30 ig, kézimunkák beküldési határideje okt. 25-ig tüzetik ki.

— **Kossuth Lajos** levelét, melyet a nagy hazafi válaszkép írt Arad város polgármesterének leveleire, melyben ez Kossuthot a szoborleplezési ünnepre meghívta, szérán olvasták fel Arad város közgyűlésén. A közgyűlés mely áhítattal hallgatta a levelet, mely jegyzőkönyvbe iktattatott. A levélben Kossuth kijelenti, hogy az ünnepélyen nem jelenhet meg, mert csak egy pillanatra sem térhet le azon ösvényről, melyet megrendíthetlen meggyőződése szerint éppen a hűség jelölt ki számára azon üggyöz, melynek az aradi vértanúk életben-halálban hívei voltak. Aztán így végzi: „Ön, tisztelt polgármester ur, város közönségének nevében megvárja tőlem, hogy én kegyeletűk ünnepén szellemben közöttük leszek, hogy október 6-ának reggelén remetelakom ablakában feléjök terjesztem áldó kezeimet s el fogom mondani áldásomat. Ugy leszen, tisztelt uram, bizony mondom, ugy leszen. A magyar haza gyászos emlékü nagypéntekének, október 6-ának reggelen engem, a 88 éves agastyánt, tehetetlen ronesát ama nagy időknek, melyekre a mátyrok emlékszóbre velő-kig ható ékesszólással emlékeztet, engem az a reggel térdeimre borulva fog találni remetelakom azon ablakánál, mely a magyar haza tája felé néz, a mint én, a térdre borult öreg, megindulástól remegő jobbjommal ég felé emelve szent ereklyémet, a pár szemernyi földet, melyet derék polgártársuk Barabás Péter ur megbecsülhetlen ajándékából a magyar Golgothának a vértanúk földi maradványaival megszentelt talajából bírok, ki-nyújtom karjaimat a távol haza felé, a bála áldását rebegve a mátyrok szelleméhez, köszönetet mondva ööknek, hogy hazafiai kegyelettel emeltek tiszteletükre maradandó emléket, mely nemzedékről nemzedékre fogja hirdetni az ige religió-ját a magyarnak, hogy hazájának legyen hive rendületlenül és buzgó áhítattal imádkozva Istenhez, hogy áldja meg az engem kitagadott magyar hazát atyai kegyelmének legjobb áldásával az idők végéiglen, ne tagadja meg szent oltalmát az üggyöt, melyért vértanui elhaltanak, s a mint a keresztény vallás nagypénteké elhozza a feltámadás hűsvétjét, ugy a mátyr nemzet nagypéntekére is hozzon hűsvétot, mely bizonyosság leszen, hogy a leányzó nem halt meg, csak aludott. A mély érzések kifejezésére szó nem adatott. Hallgatok s imádkozom. Fogadja” stb.

— **A földmívelési miniszter a lótenyésztésért.** A magyar lótenyésztés föllendítése érdekében egy-másután teszi meg a sok üdvös intézkedést az új földmívelési miniszter. Ilyen a többi közt a kedvezmény, melyet Bethlen András gr. földm. miniszter a vasutársulatoktól Kiszközött a tenyész-lovak szállítási áraiban. A kedvezmény abban áll, hogy ezental magángazdák is ép azon leszállított árakért szállíthatják a vasuton lovaikat, melyekért az állami méneket vitte eddig a vasut. A magánzállítónak csak azt kell bizonyítania, hogy a lovakat kizárólag tenyészítés célra szállítja; az ellenőrzést e tekintetben a polgármesterekre, illetőleg a főszolgabírákra bízta a miniszter.

CSARNOK.

Történelmi kor- és jellemrajzok.

Irta bitai Baikó Lajos 1848—49. h. hadnagy.

Azon emberek, kiket az 1848—49-ki világrázkodtató események ébren és talpon találtak, jó rendén eljutottak már az élet lejtőjének azon csúcsáig, honnan csak egy zökkenés s kész az örök mélység. Minden ilyen emberben kisebb-nagyobb mértékben egy sereg történetet nyel el a sir, mert nincs ember, kinek bővön ki ne jutott volna ama kor szenvedésteljes eseményeiből. Igaz, hogy most még vén ember, ki előzővel elbeszélheti az onokáknak az elzúgott fergeteg mivoltát, de nincs messze már az idő, mikor helyettünk csak az írá-sok beszélnek. Van is, lesz is ám, mi hangosan beszéljen, mert bizony rólnuk jóval gazdagabb történelmi hagyaték fog a nyomunkba lépő nemzedékre szállni, mint szálla reánk elődeinkről. És ez természetes, mert mi az ázsiai állapotból kibontakozva, oly színvonalon állunk, hogy szívünk

és eszünk sugalata szerint cselekedhetünk, irhatunk, míg ellenben elődeinknél nemcsak a test, hanem a lélek, az ész is nyakig bilincsbe volt verve. A mi ma a toll, régen az volt a kard; a mai emberek értnek a tollforgatáshoz, a régiek értettek a buzogánydobáshoz. Innen van az, hogy történelmünk legnagyobbbrészt tradíción nyugszik. A mily kevés ma az írástudatlanok száma, régen ép oly kevés volt az írástudóké; legtöbb esetben egyedül a pap volt a falu tolla.

Hogy ama nevezetes történelmi nagy forrás nagyban ki van merítve, az tény. Előttünk fekszik Kossuth Lajos „Iratim“, Horváth Mihály nagy műve, Kövári László „Erdély történelme“, Kemény Zsigmond „Még egy szó a forradalom után“ stb. stb.

Ezekben és számtalan sok más kézen forgó művekben szabadságharcunk főbb vonásai s ügyünk sarkigazságai bővön ki vannak mutatva; már csak tehát egyes emberek életiratai, élményei tehetnek még a történelemnek holmi szolgálatot, vagy nyújthatnak az olvasónak valami szórakozást. A ki teheti, tegye, mert néha egy igénytelen ember élete is oly nyitott könyv, melyből lehet valamit tanulni.

Én részéről élményeimből ismét néhány, időt és embert jellemző esetet I., II., III., IV., V., VI. szám alatt e helyen a nyilvánosság elé bocsátok. De ne itéljen el senki, ha talán olyan valami is fordul elő, mi nekünk, illetve fajunknak nem hizeleg.

Gróf Széchenyi István mondá még 1847-ben: „Igazat írni erény még akkor is, ha önmagunk fölött kell a keserű igazságot kimondani.“

I.

Háromszékre titkos uton kiáltvány érkezik.

Alig hiszem, hogy lenne ma szép Háromszéken talán három ember életben, kinek tiszta tudomása volna arról, hogy 1848 őszén hogyan és minő körülmények közt nyert néhány székelvő katona altiszt három ezüst huszas napidij mellett Udvarhelyszéken alkalmazást.

Én igen jól tudom, mert magam is épen az alkalmazottak közé tartoztam. No már, ha ennek a dolognak valami titkosabb ága nem volna, ma, 42 év után, nem is tartanám méltónak a felemlítésre; de mivel ennek olyan kiövése is lett, miért azon időben sok katonát ártatlanul üldöztek, elmondom a kor jellemzése végett, a miről közvetlen tudomással bírok.

A mint hazánk mosolygó, derült egén vészterhes felhők kezdtek tornyosulni, Udvarhelyszék is kardot rántván, lépéseket tett, hogy a székelvő ezredek köréből az udvarhelyszéki nemzetörség oktatása, illetve kiképzése végett alkalmas egyéneket nyerhessen meg. Így érkeztünk mi 1848 szeptember havában az illető katonai hatóságok tudtával Háromszékről s Csikból néhányan Udvarhelyre (talán 12-en).

Engem már mentemben az a kellemetlenség ért, hogy Karácsonfalván az ottan állomásozott dragonyos-kapitány, csupán azért, hogy a különben törvényesnek ismert katonai Marsch-Routámat miért láttamoztattam Olaszteleken br. Rauber Nándor (szerinte) országos lázító által (Utasítva voltam, előleget kaptam, derék hazafi volt), letartóztatott s csak 48 óra mulva tetszett neki személyi szabadságomat visszaadni. Különb tisztelességesen bántak velem.

(Folyt. köv.)

Közigazdaság.

Legujabb vivmány a gyümölcsfák nemesítése terén.

(Folytatás.)

Végre beköszöntött a természet várva-várt ujra ébredése, a fák rügyei fakadni kezdtek, de velük együtt a nemesítvényekéi is. Mindamellet még sem mertünk éljent kiáltani, mert nagyon jól tudtuk, hogy a galyak tartaléknedve elégséges arra, hogy az anyatörzseikről levágott részeket életre hozzák, valamint ugyan tudvalevő dolog az is, hogy a nemesítésre szánt levágott, elásott, bevermelt galyak még ki is szoktak levelezni.

Ezen életjel tehát, habár megnyugtató volt is reánk nézve, de egyelőre még biztos sikert nem

A várya-várt idő is letelet, s május közepén a nemesítvények hajtásai ép oly buják és erőteljesek valának, mint a többi részekéi. Az ojtványok tenyészeteiben a legceskélyebb pangás vagy megalapodás sem volt észlelhető, valamennyi ép ol erőteljesen hajtott ki, mintha anyatörzsen maradt volna. S csak miután ezen észlelés minden kétséget kizárt, vizsgáltam meg a nemesítések helyeit; a kőtelekek ugyanis részben eltávolítottattak, hogy az ojtás által előidézett sebhelyek beforradásáról meggyőződést szerezzünk magunknak. És ime, várazokozásunkon felül csodálunk! csakhogy csodálódás lélekemelő volt! Ez volt aztán a boldog pillanat, az életető megfigyelés, a megnyugtató tapasztalás, a mit leírni, szóval visszaadni lehetetlen; a nemesítvények tökéletesen észé voltak az alapnyokkal forrva, a siker kétségtelenné vált, s nem lehetett benne többé kételkedni; és a négyezeret megközelítő ojtvány közül alig maradt el tiz, mely üdén s erőteljesen ne hajtott, szemet és szívet egyaránt ne gyönyörködtetett volna. A győzelem tehát a mi részünkön volt, sejtelmünk s várazokozásunk beteljesedett, valamint ujjalag bebizonyosodott a példabeszéd, hzgy a gyakorlat többet ér az elméletnél és hogy a nevet a legjobban, a ki utoljára nevet.

Amellett a legnagyobb figyelemmel szokták volt a nemes vesszőket eltenni; némelyek pészétviaszal ragasztották be végeiket, mások végig mohába burkolva ásták el, ismét mások hideg üvegházakban s pinczékben őrizték meg ojtóvesszőiket.

Most kevesebb bajlódással ugyanazt a célt érhetjük el, s kényelmesebben járhatunk el, mert elég öjtővesszeinket a használatból egész egyszerűen valamely védett, árnyékos helyen elásnunk. A faiskolában még egyszerűbben bántunk el velük: otássuk el ugyanis, a hol levágtuk, vagy pedig a benemesítődt sorok fejeinél, minden egyéb óvintézkedés megtétele nélkül, s így is hónapokig tarthatjuk el alma, körte, szilva és cseresznye öjtővesszeinket; ezen egyszerű, mesterkéletlen módon május, sőt júnusig is eltarthatók. Ezt a módot követjük mi is évek óta a saját szükségletünkre szolgáló öjtővesszők eltevésénél; s épen azért mivel ezen, minden időviszontagságnak és hőváltózásnak alavetett vesszeink soha sem fonnadtak el, s életképességiüket megtartották, jöttünk azon gondolatra, hogy téli időszakban nemesítve is kibírtatják az idők viszontagságait, a mint erről az időközben elért sikeres kísérleteink eredménye folytán valóban meg is győződünk. Ellenpróbáink faiskola-telepünk egy részén a szokásos időben végezgettük az öjtást, s míg ez utóbbi nemesítvényeink indultak, addig a téli öjtások már mintegy 30, mondák harmincz ezentiméternyi hajtasókat csináltak, mely előnyt egész nyáron át megtartották.

(Vége következik.)

253-ik közlemény

a háromszékmegyei „ERZSÉBET” árvaleány-nevelő
intézet javára tett szives adakozásokról.

B e s e n y ő.

Forró Móricz, Mándel Antal 1—1 kr. Kakas József, Bokor Miklós, Incze Károly, György J. József 2—2 kr. Pál József 4 kr. Viesenthal Károly. X. y. X. B., Salamon Jakab, Kövér Mózes, Nagy, Salamon Jakab, Kozma Dénes 10—10 kr. Amburs István 5 kr. Mihályfi István 15 kr. Akcsin Károly, Pál András, Jakab Károly, Debrezsi János Majos Ferencz, Kovács Boldizsár, Kakas János, Bokor József, Nagy Barabás, Tézseres János, Bőjte András, György J. Gergely, Pál Ferencz 1—1 kupa, Már Ferencz fél kupa, Pál István, Német Ferencz 2—2 lit. Barabás Miklós 20 lit. rozs. Szentgyörgyi Mihály 3 fertály, Papucs János, Amburs István, Csepeli Áron 1—1 kupa törökbuza.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhelytt, 1890. augusztus 27-én.

Br. Szentkereszty Stephanie,

elnök.

Székely Málvin,
jegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Sz. 4755/1890.

polg.

Hirdetmény.

A Felcsernáton községben gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezés megkísérlésére az igények tárgyalására határidőül 1890. évi december hó 11. ének d. e. 9. órájára a királyi törvényszékhez Vajna Dénes kir. törvényszéki bíró hivatalsszobájába kitézetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelemztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezenül idéztetnek.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék 1890. évi
október hó 7-én.

Ponori Sándor,
elnök.

Bocskor Kálmán,
jegyző.

Sz. 4096/1890.

polg.

Hirdetmény.

A Szacsva községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlése s az igények tárgyalására határidőtül 1890. évi december hó 11-ének d. e. 9 órájáig a kir. törvényszékhez Elekes Béla kir. törvényszéki bíró hivatalszobájába kitzítettet. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem: kézbesítetik, figyelemztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék 1890. évi
szeptember hó 13-án.

Ponori Sándor,
elnök.

Kádár Ákos,
jegyző.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

A l l o m á s o k		Vegyes vonat	Sze- mely- vonat	Gyors- vonat	A l l o m á s o k		Vegyes vonat	Sze- mely- vonat	Gyors- vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)				Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N-Sze- ben felé)	(érk. ind.)	10.32 10.42	3.13 3.18	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	4.—	10.32	2.43	Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	12.23 1.23	4.36 5.06	7.51
Botfalva	"	4.40	10.50		Nagy-Enyed	"	1.50	5.24	
Földvár	"	4.44	11.04		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vá- sárhely felé)	(érk. ind.)	2.36 2.46	5.57 6.08	8.41
Mogyorós	"	5.04	11.18		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	3.23 3.33	6.36 6.42	
Apáca	"	5.10	11.30		Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	5.28 6.05	8.10 8.30	10.48
Kőpecz	"	5.40	11.45		Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	10.41 11.06	12.41 1.09	2.08
Agostonfalva	"	5.47	11.51		Budapest	(érk.)	6.35	8.15	7.15
Alsó-Rákos	"	6.06	12.06		A foglalt számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 47 perczig számított éjjeli időt je- lentik.				
Homoród	"	6.35	12.27						
Kacsa	"	6.54	12.37						
Bene	"	7.17	12.56						
Erked	"	7.39	1.12						
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)	"	8.11	1.34						
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	8.38	1.49						
Medgyes	(ind.)	8.47	1.59						
		10.40	2.59						

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat dul délelőtt 9 óra 48 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

Héjasfalva — Székelyudvarhely		Székelyudvarhely — Héjasfalva	
Héjasfalva	indul délelőtt 12.—	Székely-Udvarhely	indul délután 2.45
Székely-Keresztur	12.31	Bögöz	3.15
Nagy-Galambfalva	1.05	Nagy-Galambfalva	3.41
Bögöz	1.21	Székely-Keresztur	4.18
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 1.50	Héjasfalva	érkezik este 4.50

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelytt.